

2022: Έτος Ιάκωβου Καμπανέλλη

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ανακηρύσσει το 2022 ως «Έτος Ιάκωβου Καμπανέλλη», με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών από τη γέννησή του. Στις 2 Δεκεμβρίου 2021, ημέρα των γενεθλίων του, θα πραγματοποιηθεί η εναρκτήρια εκδήλωση του «Έτους Ιακώβου Καμπανέλλη». Το σύνολο των εκδηλώσεων, στο πλαίσιο του αφιερωματικού έτους, τελούν υπό την αιγίδα του ΥΠΠΟΑ.

Η διαδικασία για την κήρυξη «Έτους Ιάκωβου Καμπανέλλη» ξεκίνησε Μάρτη 2020, μετά από την επιστολή της κυρίας Άννας Ψαρούδα-Μπενάκη, ως Προέδρου της Ακαδημίας Αθηνών προς την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού Λίνα Μενδώνη, στην οποία «η Ολομέλεια της Ακαδημίας Αθηνών εκφράζει την ένθερμη υποστήριξή της στην ανακήρυξη του έτους Δεκέμβριος 2021-Δεκέμβριος 2022 ως «Έτους Ιακώβου Καμπανέλλη, κατόχου της έδρας της Θεατρικής Δραματουργίας

της Ακαδημίας, επί δώδεκα έτη συναπτά». Να σημειωθεί ότι το ίδιο αίτημα είχε υποβάλει ο Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, τόπος καταγωγής του θεμελιωτή του σύγχρονου νεοελληνικού θεάτρου.

«Η ανακήρυξη του 2022 ως «Έτους Καμπανέλλη», δήλωσε η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, «αποτελεί ελάχιστο αντίδωρο στο τεράστιο πνευματικό έργο του μεγάλου Έλληνα συγγραφέα. Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης στο αξεπέραστο έργο του, κατέγραψε με μοναδικό τρόπο την ελληνική ιστορία και την κοινωνική πραγματικότητα της μεταπολεμικής περιόδου. Κατάφερε, όσο κανείς άλλος, να συνθέσει, με ρεαλισμό αλλά και λυρισμό, τις δυσκολίες, τον αγώνα, αλλά και τη δύναμη και την ελπίδα του ελληνικού λαού. Εκτός όμως από την διαχρονική αξία του έργου του, ο Ιάκωβος Καμπανέλλης, υπήρξε σπουδαίος Έλληνας. Ένας πνευματικός άνθρωπος, ένας ανήσυχος πολίτης και ένας θαρραλέος αγωνιστής, σύμβολο αντίστασης κάθε μορφής φασισμού. Ο Καμπανέλλης υπήρξε ένας μοναδικός άνθρωπος. Όσοι είχαμε την τιμή και την χαρά να τον γνωρίσουμε, διδαχθήκαμε πολλά από αυτή την συναναστροφή. Ευφυής, καλοσυνάτος, μεγάλθυμος, ευαίσθητος, ποιητικός, νησιώτης».

Τα θεατρικά του έργα, τα οποία υπερβαίνουν τα 40, διδάχτηκαν και διδάσκονται από όλους σχεδόν τους νεοέλληνες σκηνοθέτες. Ανέβηκαν στις κρατικές σκηνές, καθώς και από ιδιωτικούς θιάσους, με μεγάλη επιτυχία. Ο Καμπανέλλης με το έργο του τοποθέτησε την ελληνική δραματουργία στο διεθνές θεατρικό γίγνεσθαι. Το έργο- σταθμός, στην δραματουργία του, Η αυλή των θαυμάτων, πρωτοπαρουσιάστηκε το 1957, στο Θέατρο Τέχνης, σε σκηνοθεσία Καρόλου Κουν, σκηνικά Γιάννη Τσαρούχη και μουσική Μάνου Χατζιδάκι. Η παράσταση θεωρήθηκε καλλιτεχνικό γεγονός και γνώρισε τη θερμότερη υποδοχή του κοινού, καθιερώνοντας τον Καμπανέλλη ως αναμορφωτή της νεοελληνικής δραματουργίας. Ο εορτασμός της επετείου από τα 100 χρόνια γέννησης του Ιάκωβου Καμπανέλλη αποτελεί τιμή και αναγνώριση για το Ελληνικό Θέατρο.

Τόσο Η αυλή των θαυμάτων, όσο και το Παραμύθι χωρίς όνομα(1959), βασισμένο στο ομώνυμο βιβλίο της Πηνελόπης Δέλτα, την οποία ο Καμπανέλλης γνώριζε από παιδί, αναδείχθηκαν ως τα δύο πιο αγαπητά και πολυπαιγμένα θεατρικά του έργα. Το 1973, εν μέσω της δικτατορίας, παρουσίασε Το μεγάλο μας τσίρκο (1973) με το θίασο Καρέζη - Καζάκου και μουσική Σταύρου Ξαρχάκου, μετατρέποντας το θέατρο Αθήναιον, σε χώρο αντιδικτατορικών εκδηλώσεων.

Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής φυλακίστηκε στο Μαουτχάουζεν. Αποτύπωσε την τραγική του εμπειρία στο χρονικό του Μαουτχάουζεν (1961). Με τη δύναμη της ψυχής του και τη δημιουργική του πένα, μετουσίωσε τον πόνο σε όραμα, ελπίδα και αγάπη ζωής. Η μαρτυρία του αποτέλεσε τεράστια εκδοτική

επιτυχία. Με τις συνεχείς επανεκδόσεις της, μέχρι σήμερα, αναδεικνύεται ως το επίτευγμα της αντιπολεμικής λογοτεχνίας, το οποίο προκαλεί το ενδιαφέρον του κοινού και της κριτικής.

Να σημειωθεί ότι η πρόσφατη γαλλική έκδοση του «Μαουτχάουζεν» του Ιάκωβου Καμπανέλλη, τιμήθηκε με το βραβείο μεταφρασμένης λογοτεχνίας Prix du Livre Etranger 2020 France Inter – Le Journal du Dimanche (εκδόσεις Albin Michel, 2020 – σε μετάφραση της Solange Festal-Livanis). Οι Γάλλοι κριτικοί το αποθέωσαν: «Το πιο εντυπωσιακό, είναι η ενέργεια που ξεπηδά απ' τα κεφάλαια, το χιούμορ ως όπλο ενάντια στην οδύνη, η αξιοπρέπεια που ορθώνεται σαν γροθιά. Μια γλώσσα ξεκάθαρη, ζωντανή, αυθάδικη, που επιβάλλεται ανάμεσα στις τραχιές φωνές. Το ανείπωτο βρήκε τον γραφέα του. (...) Νούμερο 37734, τιμή και σέβας», έγραψε η Le Figaro, (15.01.2020). Η απήχηση του βιβλίου αποτέλεσε κίνητρο για να γράψει τους στίχους των τεσσάρων τραγουδιών του ομώνυμου κύκλου, που μελοποίησε κατά τρόπο αριστουργηματικό ο Μίκης Θεοδωράκης. Το έργο αυτό παρουσιάζεται, ως σήμερα, με μεγάλη επιτυχία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ο Καμπανέλλης, εκτός από θεατρικός συγγραφέας, πεζογράφος και δοκιμιογράφος, υπήρξε και στιχουργός. Έγραψε τραγούδια, που η μελοποίηση τους με τη μουσική των Μίκη Θεοδωράκη, Μάνου Χατζιδάκι, Σταύρου Ξαρχάκου, συνέβαλαν στην εξέλιξη του νεοελληνικού τραγουδιού, έγιναν επιτυχίες και τραγουδιούνται μέχρι σήμερα.

Εξίσου γόνιμη ήταν και η συμβολή του στον νεοελληνικό κινηματογράφο ως σεναριογράφου σε ταινίες: Η Στέλλα (1955) του Μιχάλη Κακογιάννη, ο Δράκος (1956) του Νίκου Κούνδουρου, Η αρπαγή της Περσεφόνης (1956) του Γρηγόρη Γρηγορίου, Το Αμαξάκι (1957) του Ντίνου Δημόπουλου, Τα Κορίτσια στον Ήλιο (1968) του Βασίλη Γεωργιάδη, αλλά ενίοτε και ως σκηνοθέτη σε δικές του ταινίες όπως Η Χιονάτη και τα εφτά γεροντοπαλίκαρα (1960) και Το κανόνι και τ' αηδόνι (1968).

Για την προσφορά του έχει τιμηθεί από την Πολιτεία, με τις ύψιστες διακρίσεις. Τιμήθηκε ως επίτιμος διδάκτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κύπρου (1996), της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ (1999) και του τμήματος Θεατρικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1999). Εξελέγη παμψηφεί και αναγορεύθηκε Ακαδημαϊκός (1999), εγκαινιάζοντας την έδρα του Θεάτρου, στην Ακαδημία Αθηνών. Η Προεδρία της Δημοκρατίας του απένειμε το παράσημο του Ανώτερου Ταξιάρχη του Τάγματος του Φοίνικα (2000). Από το 2003 έως το 2007 διετέλεσε Πρόεδρος της Βουλής των Εφήβων, διαδεχόμενος τον Αντώνη Σαμαράκη. Πέθανε στις 29 Μαρτίου 2011, λίγο μετά την εκδημία της γυναίκας του.